

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Noskové a soudců JUDr. Zoji Dvořákové a Mgr. Zdeňka Lehovce ve věci

žalobce: **Ing. Milan P., Ph.D.**, nar. xxx
bytem xxx, xxx
zast. advokátkou JUDr. Sylvou Kopeckou
sídlem Zlatnická 10, Praha 1

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**
sídlem Vyšehradská 16, Praha 2
zast. Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábř. 390/42, Praha 2

o zaplacení 1 049 071,40 Kč,

k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 č.j. 10C 154/2018-265 ze dne 13. prosince 2019,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve vyhovujícím výroku o věci samé I. ohledně částky 54 000 Kč **potvrzuje**; ohledně částky 333 623,40 Kč se tento výrok **mění** tak, že se v tomto rozsahu žaloba zamítá; v zamítavém výroku II. se rozsudek **potvrzuje**.
- II. Žalobce je povinen do tří dnů od právní moci rozsudku nahradit žalovanému náklady řízení před soudem I. stupně v částce 1 722 Kč a náklady odvolacího řízení 492 Kč.

Shodu s prvopisem potvrzuje Kateřina Pečenková.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem č.j. 10C 154/2018-265 ze dne 13. prosince 2019 Obvodní soud pro Prahu 2 (I.) uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 387 623,40 Kč, (II.) zamítl žalobu o zaplacení další částky 661 448 Kč a (III.) uložil žalovanému povinnost nahradit žalobci k rukám jeho advokátky náklady řízení ve výši 36 394,26 Kč.
2. Žalobce se vůči žalované domáhal náhrady škody celkem 549 071,40 Kč a nemajetkové újmy částkou 500 000 Kč s tvrzením, že tyto újmy utrpěl v důsledku *nesprávného úředního postupu* Okresního soudu v Havlíčkově Brodě, který (a) v písemném vyhotovení rozsudku o vypořádání SJM žalobce a jeho bývalé manželky označil chybně jednu z nemovitostí, což zabránilo vkladu vlastnického práva podle rozsudku do katastru nemovitostí, a zapříčinilo tak nemožnost čerpat žalobcem sjednaný úvěr k úhradě částky k vypořádání hodnoty podílu bývalé manželce, která následně podala vůči žalobci exekuční návrh, a kromě toho (b) nezaslal rozsudek na katastr v zákonné 30denní lhůtě, takže se na chybu v označení nemovitostí nepřišlo včas tak, aby úvěr mohl být čerpán, jak bylo původně sjednáno; dále dovozoval odpovědnost státu za vzniklou škodu a nemajetkovou újmu z *nezákonného rozhodnutí* o pověření exekutora vedením exekuce, které bylo vydáno, přestože exekuční titul tehdy ještě nebyl vykonatelný. Takto požadoval nahradit náklady nezákonně vedené exekuce sestávající z odměny exekutora 367 888,40 Kč, hotových nákladů exekuce 4 235 Kč a nákladů oprávněné 20 594,20 Kč, dále celkem 18 000 Kč na poplatcích za další dokumentaci k úvěru, u něhož byly smluvními dodatky posléze měněny doba i způsob čerpání, náklady právní služby vynaložené na opravu chyby v rozsudku a posléze v exekučním řízení (majetková škoda), a kromě toho nemajetkovou újmu, již utrpěl v důsledku dopadů nezákonně vedené exekuce do jeho osobního, rodinného a pracovního života.
3. Žalovaná se žalobě bránila s tím, že zde není žádný odpovědnostní titul, když žalobcem označené skutky nelze kvalifikovat jako nesprávný úřední postup a není zde ani rozhodnutí, které by bylo pro nezákonnost zrušeno. Namítla, že náklady exekuce žalobce uhradil v souladu s příkazem k úhradě nákladů exekuce (dále jen „PÚNE“), který nebyl zrušen jako nezákonný, dokonce proti němu žalobce ani nebrojil (nepodal námítky). Poukázala též na to, že náklady právního zastoupení žalobce řádně nespécifikoval a především nedoložil.
4. Soud I. stupně žalobě vyhověl jen částečně. Pokud jde o existenci odpovědnostních titulů, zdůraznil, že písařskou chybu v odůvodnění rozsudku nelze považovat za nesprávný úřední postup, když se nejedná o rozhodovací činnost státního orgánu, a kromě toho bylo toto pochybení odstraněno zákonem předepsaným způsobem. Uznal však, že nesprávným úředním postupem byla prodleva v odeslání pravomocného rozsudku katastrálnímu úřadu, kdy nebyla respektována 30denní lhůta stanovená v § 39 písm. a/ zák. č. 256/2013 Sb., a že usnesení o pověření exekutora provedením exekuce je rozhodnutím nezákonným, jestliže tato exekuce byla posléze rozhodnutím soudu zastavena jako nepřipustná. Zabýval se pak vznikem škody a vztahem kauzálního nexu mezi vzniklou škodou a jednáním státu, přičemž se v mimořádně pečlivém odůvodnění rozsudku vyjádřil k opodstatněnosti jednotlivých nároků vznesených žalobou. Požadavek na náhradu nákladů právního zastoupení shledal nedůvodným: v rozsahu dvou úkonů směřujících k napravení písařské chyby proto, že písařská chyba není nesprávným úředním postupem, chybí tedy odpovědnostní titul, a v dalším rozsahu (náklady zastoupení v exekučním řízení) proto, že o těchto nákladech již bylo pravomocně rozhodnuto v rámci usnesení o zastavení exekuce a usnesení o zastavení odvolacího řízení, přičemž soudu v odškodňovacím řízení nenáleží přezkum správnosti, popř. úplnosti těchto nákladových výroků. Pokud jde o poplatky související s úvěrovou smlouvou a jejími dodatky, nepřiznal žalobci náhradu za poplatek za zpracování úvěru s tím, že tento poplatek by žalobce musel platit tak jako tak, když si úvěr na úhradu vypořádacího podílu musel vzít; v dalším rozsahu však požadavku vyhověl s tím, že tyto náklady jsou důsledkem nezákonného rozhodnutí, neboť banka musela takto reagovat na průběh a vývoj exekuce. Ve věci nákladů exekučního řízení přiznal žalobci náhradu za zaplacenou odměnu exekutora a hotové náklady exekuce – nikoli však částku

odpovídající nákladům oprávněné, s tím, že tuto částku přijala, a proto by ji také měla žalobci vrátit, jeho bývalá manželka, přičemž žalobce netvrdil a neprokazoval, že ji od ní získat nemůže. Pokud jde o náhradu nemajetkové újmy, soud I. stupně neshledal, že by v důsledku zjištěných pochybení státu došlo k významnému zásahu do žalobcovy osobnostní sféry: uvedl, že podle zprávy psychologa vznikly problémy žalobce již v souvislosti s rozpadem jeho manželství, xxx trpěl již dříve, k jeho stavu významně přispělo chování bývalé manželky, která zneužila exekučního návrhu jako nástroje pomsty vůči žalobci; poukázal též na to, že úvěrovou smlouvu uzavřel žalobce jen velmi krátce předtím, než mu uplynula lhůta k plnění, a že k rozvodu žalobce se současnou manželkou nedošlo v souvislosti s exekucí, když ta skončila v r. 2017 a řízení o rozvod bylo zahájeno až 2019; dovodil tedy, že nebyly prokázány zásahy do osobního, rodinného a pracovního života žalobce, které by byly v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím nebo zjištěným nesprávným úředním postupem, nárok na náhradu nemajetkové újmy proto neshledal důvodným. Žalobci tak bylo přiznáno celkem 387 623,40 Kč a žaloba byla zamítnuta v rozsahu 661 448 Kč; v návaznosti na to soud podle tarifní hodnoty uplatněných nároků stanovil poměrnou část náhrady nákladů řízení náležející procesně úspěšnějšímu žalobci.

5. Proti tomuto rozsudku podali odvolání žalobce i žalovaný.
6. Žalobce napadl odvoláním zamítavý výrok II., vyjádřiv přesvědčení, že i v tomto rozsahu mělo být žalobě vyhověno. Předně nesouhlasil s názorem soudu I. stupně, že písařskou chybu v písemném vyhotovení rozsudku nelze považovat za nesprávný úřední postup, zdůrazniv, že rozsudek byl vyhlášen (rozhodnutí vydáno) správně. Brojil proti zamítnutí návrhu na náhradu částky 20 594,20 Kč, kterou zaplatil exekutorovi jako náhradu nákladů oprávněné, s tím, že celé exekuční řízení bylo vedeno nezákonně a za škodu takto vzniklou v plném rozsahu odpovídá stát; doplnil, že bývalou manželku o úhradu částky požádal a žádost urgoval, ona jeho požadavek odmítla. Pokud jde o nemajetkovou újmu, zásadně nesouhlasil s názorem soudu I. stupně, že nebylo prokázáno, že v osobnostní sféře žalobce došlo k zásahu takové intenzity, který by opodstatnil odškodnění podle zákona. Předně namítl, že z účastnické výpovědi žalobce a Ing. Hany P. vyplynulo, že právě nezákonně vedené exekuční řízení bylo hlavní příčinou rozvodu manželství, neboť manželé trpěli vedle nedostatku financí tím, že se v této věci nemohli dobrat spravedlivého řešení. Nesouhlasil ani s tím, že by primární příčinou jeho nepohody byla špatná finanční situace spjatá s povinností uhradit bývalé manželce přes dva milióny korun, s tím, že k úhradě této částky si žalobce sjednal úvěr, jehož čerpání zabránil nesprávný úřední postup soudu, avšak musel získat ještě další finanční prostředky k náhradě nákladů exekuce. Poukázal na výpověď svědkyně o tom, že situace měla negativní vliv na pracovní způsobilost žalobce i na životní úroveň a pohodu manželky a dětí, na něž dopadl finanční nedostatek. V souvislosti se zprávou lékaře a psychologa akcentoval, že bývalá manželka skutečně zneužila práva podat exekuční návrh, avšak to by se jí nezdařilo bez přičinění státu, který nezákonnou exekuci umožnil; vyjádřil přesvědčení, že obě tyto zprávy naopak jasně prokazují negativní vliv exekučního řízení na zdraví žalobce. Zdůraznil, že byl a je slušným člověkem, kterého exekuční řízení významně zasáhlo a poznamenalo, takže svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy považuje za důvodný. Brojil i proti nákladovému výroku, k němuž poznamenal, že nemůže jít k jeho tíži, že řízení bylo zkomplikováno a náklady navýšeny změnou soudce, tedy vinou soudu, a že by proto mělo být o nákladech řízení rozhodnuto podle § 142 odst. 3 o.s.ř. a žalobci měla být přiznána plná náhrada nákladů řízení. Navrhl proto, aby odvolací soud změnil napadený zamítavý výrok rozsudku tak, že žalobě i v tomto rozsahu vyhová, a aby mu přiznal náhradu nákladů řízení v plné výši, popř. aby rozsudek v tomto rozsahu zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.
7. Žalovaný naopak brojil proti vyhovujícímu výroku I. a na něm závislému rozhodnutí o nákladech řízení. Zdůraznil, jak to činil již v řízení před soudem I. stupně, že žalobce nebrojil proti PÚNE opravným prostředkem, přestože se současně již dříve podaným dovoláním bránil proti vedení exekuce jako takové s tím, že je nedůvodná a nezákonná. Právě proto se měl bránit i rozhodnutí

o povinnosti zaplatit její náklady, taková obrana by nebyla postupem neúčelným. Namítl proto nesprávnost zjednodušujícího závěru soudu I. stupně o nezákonnosti PÚNE, poukávav na konstantní výklad zákona v tom smyslu, že odpovědnost za nezákonné rozhodnutí nastupuje pouze tehdy, je-li rozhodnutí jako nezákonné zrušeno a pokud se mu účastník zákonnými prostředky bránil. Zdůraznil, že PÚNE nikdy jako nezákonný zrušen nebyl a žalobce mu nečelil zákonem předpokládaným způsobem, přestože zákonnost exekuce zásadně zpochybňoval. Nesouhlasil ani s přiznáním částky 15 500 Kč jako nákladů souvisejících se změnami úvěrové smlouvy, s tím, že tyto náklady nijak nesouvisejí s nezákonným rozhodnutím, ale jsou důsledkem vůle žalobce zaplatit vypořádací podíl z úvěru. Navrhl proto, aby odvolací soud změnil vyhovující výrok tak, že se žaloba zamítá i v tomto rozsahu, a aby žalovanému byla přiznána náhrada nákladů řízení před soudy obou stupňů.

8. Žalobce ve vyjádření k odvolání žalovaného odmítl jeho argumentaci jako nedůvodnou. Vyjádřil názor, že podání námitek proti PÚNE by nemělo žádný smysl, neboť se jedná jen o matematické rozhodnutí o výši nákladů, jejichž vyčíslení podléhá daným pravidlům; jedná se tedy o případ hodný zvláštního zřetele, předvídaný § 8 odst. 3 zákona, kdy nelze na procesní obraně proti rozhodnutí trvat. V této souvislosti poukázal na sled událostí předcházejících vydání PÚNE, s důrazem na to, že to byl právě a jediné žalobce, kdo se snažil vzniklou situaci řešit a usiloval o nápravu všech pochybení, k nimž došlo. Poukázal též na to, že PÚNE byl vydán již poté, co byly náklady exekuce a exekučního řízení uhrazeny, takže kverulovat proti němu nemělo smysl. Konečně zdůraznil, že náklady na změnu úvěrové smlouvy byly jednoznačně důsledkem zjištěných pochybení soudu, jimž se muselo čerpání úvěru přizpůsobit. Navrhl proto, aby byl vyhovující výrok rozsudku potvrzen.
9. Odvolací soud po zjištění, že odvolání je přípustné, bylo podáno osobami k tomu oprávněnými a včas, přezkoumal z podnětu odvolání napadený rozsudek i řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, 212a o.s.ř.). Obě odvolání shledal opodstatněnými jen částečně.
10. Jak již bylo uvedeno shora, soud I. stupně odůvodnil napadené rozhodnutí velmi pečlivě, konkrétně, přesvědčivě a srozumitelně. Odvolací soud se s některými jeho závěry ztotožňuje, s některými však souhlasit nemůže, jak bude dále vysvětleno. To bylo důvodem částečného potvrzení napadeného rozsudku a jeho částečné změny.
11. Odvolací soud souhlasí se soudem I. stupně v tom, že písařská chyba v písemném vyhotovení rozsudku není nesprávným úředním postupem. Tím spíše pak ne, jedná-li se o pochybení pouze v písemném vyhotovení rozsudku, který byl vyhlášen ve správné podobě, jak žalobce zdůraznil. Písařská chyba je administrativní pochybení, k němuž v úřední praxi docházelo a dochází, a s nímž proto počítá i ust. § 164 o.s.ř., které předvídá postup pro jeho nápravu. Písařská chyba v rozsudku o vypořádání společného jmění žalobce a jeho manželky byla takto napravena hned poté, co na ni bylo upozorněno. Nesprávným úředním postupem by za této situace bylo, kdyby soud opravu odmítl provést nebo ji z nějakého jiného důvodu neprovedl; nic takového však tvrzeno nebylo.
12. Soud I. stupně pak správně konstatoval, že nesprávným úředním postupem bylo nerespektování zákonné 30denní lhůty k zaslání rozsudku na katastr nemovitostí (§ 39 písm. a/ katastrálního zákona). Byť se jedná o lhůtu pořádkovou (zákon s jejím nedodržením bezprostředně nespojuje žádnou sankci), vyplývá ze zákona a soud je povinen ji respektovat. V projednávané věci žalobce akcentoval, že nedodržení této lhůty mělo za následek, že se na písařskou chybu v označení nemovitosti přišlo až s jistou časovou prodlevou. V této souvislosti lze do jisté míry dát za pravdu argumentu, že právě žalobce byl prvním, kdo mohl na tuto chybu upozornit, neboť on měl k údajům o nemovitosti osobně nejbližší, a tím mohl časový interval, v němž došlo k opravě, ku svému prospěchu podstatně zkrátit. Nicméně nebylo to jeho povinností, takže neučinil-li tak, nemá to žádný právní důsledek, stejně jako to, že nevyužil práva zahájit řízení o vkladu vlastnického práva do katastru vlastním návrhem, jak namítla žalovaná. Měl-li soud povinnost ve

30denní lhůtě zaslat na katastr pravomocné rozhodnutí, nelze klást k tíži žalobci, že v tomto smyslu vůči katastru nekonal sám, popř. že sám dříve nezjistil písařskou chybu a neinicioval opravu písemného vyhotovení rozsudku.

13. Pokud jde o vedení exekuce podle exekučního titulu, na němž byla vyznačena právní moc a vykonatelnost, avšak posléze došlo k jejich změně (oprava výroku rozsudku a s ní související změna jeho právní moci a vykonatelnosti), jedná se o pochybení, jež však nemá za následek nezákonnost rozhodnutí o pověření exekutora provedením exekuce. Takto odpovědnostní titul nesprávně kvalifikoval žalobce v žalobě a soud jeho kvalifikaci při právním posouzení věci převzal. Odvolací soud proto věc vysvětluje následovně: Exekuce byla zahájena exekučním návrhem oprávněné, která jej doložila opisem rozsudku s doložkou právní moci a vykonatelnosti; rozhodnutí o pověření exekutora provedením exekuce (13.5.2016) tak vycházelo z procesního stavu, který zde byl. Usnesení opravující výrok rozsudku, důsledkem něhož byla i změna dat právní moci a vykonatelnosti rozsudku, bylo vydáno 5.5.2016 a nabylo právní moci až později (24.5.2016). Rozhodnutí o pověření exekutora nebylo nikdy jako nezákonné zrušeno; navíc se jedná o rozhodnutí sui generis, nikoli rozhodnutí procesní či hmotněprávní, jehož nezákonností by bylo možno se zabývat. Nebylo tedy rozhodnutím nezákonným, jak je nesprávně kvalifikoval soud I. stupně. Bylo však vydáno jako důsledek nesprávného úředního postupu spočívajícího v chybném vyznačení doložky právní moci a vykonatelnosti na rozhodnutí, které ještě (ve smyslu své správné, tj. opravené verze) pravomocné a vykonatelné nebylo. To by vedlo k zastavení exekuce (viz odůvodnění rozhodnutí dovolacího soudu), kdyby ovšem oprávněná nevzala zpět své odvolání, takže usnesení o zastavení exekuce z 29. 3. 2017 nabylo právní moci, jako by odvolání nebylo podáno, a exekuce tedy (již) byla pravomocným rozhodnutím zastavena. Každopádně však podmínkou úspěšného podání exekučního návrhu byla doložka právní moci a vykonatelnosti na rozsudek, který byl exekučním titulem, a k tomu pochybením soudu došlo, jak bylo shora vysvětleno. Odpovědnostním titulem je tedy nesprávný úřední postup, nikoli nezákonné rozhodnutí, jak nesprávně dovodil soud I. stupně. Chybnou právní kvalifikací odpovědnostního titulu v žalobě není soud vázán; při posouzení opodstatněnosti žalobou uplatněného nároku je jeho povinností posoudit skutek, jak jej žalobce vylíčí, a ten právně posoudit samostatně. Vylíčení skutečností žalobcem jinou právní kvalifikací odpovědnostního titulu, než jakou soudu nabídl žalobce, umožňuje bez dalšího.
14. Soud I. stupně se pak zabýval jednotlivými nároky na náhradu škody a nemajetkové újmy ve vztahu ke škodnímu jednání, jak je žalobce popsal, a vztahem příčinné souvislosti mezi nimi. Správně při tom konstatoval, že předpoklady odpovědnosti státu za škodu – pochybení v podobě nesprávného úředního postupu nebo nezákonného rozhodnutí, vznik škody a vztah příčinné souvislosti mezi nimi – musejí být vždy naplněny kumulativně.
15. Pokud jde o **náklady právní služby**, jejichž náhradu žalobce požadoval, soud I. stupně správně shledal, že žaloba v tomto rozsahu není důvodná. Náklad na dva úkony právní služby týkající se opravy písařské chyby v rozsudku nelze považovat za škodu, za niž by odpovídal stát, neboť - jak správně konstatoval soud I. stupně – písařská chyba v písemném vyhotovení rozsudku není nesprávným úředním postupem. Schází tedy jeden z předpokladů odpovědnosti státu za škodu, a to odpovědnostní titul. Soud I. stupně rovněž správně uvedl, že náklady právní služby vynaložené v souvislosti s exekučním řízením již byly předmětem rozhodování (rozhodnuto o nich bylo v souvislosti s usnesením o zastavení exekuce a v souvislosti s rozhodnutím o zastavení odvolacího řízení, přičemž žalobci byla jejich náhrada přiznána), takže v projednávané věci o nich již nemohl rozhodovat znovu a nemohl ani přezkoumávat správnost či úplnost nákladových výroků, které již nabyly právní moci. Náklady právního zastoupení v exekuci byly žalobci přiznány, v tomto rozsahu mu tedy škoda nevznikla a vzniknout ani nemohla. Pokud snad tehdy některé náklady nebyly uplatněny a nebo nebyly přiznány, není možné, aby takové opomenutí či pochybení bylo napravováno cestou, kterou nyní žalobce zvolil, tedy formou

náhrady škody proti státu. Nárok na náhradu nákladů právního zastoupení tak nebyl uplatněn důvodně.

16. Ve věci nároku na náhradu **nákladů souvisejících s úvěrem** a se změnami v jeho čerpání souhlasí odvolací soud s názorem soudu I. stupně, že poplatek za zpracování úvěru nemůže být nárokován z titulu náhrady škody vůči státu, neboť nedisponoval-li žalobce volnými finančními prostředky tak, aby mohl zaplatit bývalé manželce vypořádací podíl ze svého, a musel si pro ten účel brát úvěr, poplatek za poskytnutí úvěru musel zaplatit tak jako tak. V dalším rozsahu soud I. stupně vyhověl žalobcovu požadavku s tím, že „tyto náklady jsou důsledkem nezákonného rozhodnutí, neboť banka musela takto reagovat na průběh a vývoj exekuce“. Žalobce však takovou příčinnou souvislost ani netvrdil – nárok neuplatnil jako odpovědnost z nezákonného rozhodnutí, nýbrž sám výslovně uvedl, že náklady na další poplatky související s úvěrem a změnou jeho podmínek jsou důsledkem nesprávného úředního postupu - písařské chyby v rozsudku a jejího pozdního odstranění v důsledku prodlevy se zasláním rozsudku na katastr. Z tohoto pohledu je proto třeba důvodnost nároku posuzovat. V tomto smyslu by bylo možno považovat za náklady, které byly důsledkem nerespektování zákonné 30denní lhůty, poplatky za změnu smlouvy ohledně časového posunu termínu čerpání úvěru (dvakrát 2 000 Kč). Důvodný však není nárok na náhradu poplatků spojených se změnou úvěrových podmínek tak, aby úvěrovaná částka nebyla poukázána bývalé manželce žalobce, ale exekutorovi. Jednak proto, že u těchto nároků nezákonnost exekuce jako důvod jejich vzniku žalobcem uplatněna nebyla, především však proto, že ani probíhající exekuce nebrání tomu, aby povinný plnil přímo oprávněnému; to není vyloučeno, v praxi se to děje a v takovém případě je v rozsahu plnění exekuce zastavena. Nebylo tedy nutno, aby žalobce vynakládal další náklady na poplatky za tím účelem, aby úvěrové prostředky nebyly poskytnuty (jak bylo původně u úvěru sjednáno) jeho bývalé manželce, ale k rukám exekutora. Z částky 18 000 Kč nárokované na náhradě poplatků souvisejících s úvěrem tak lze shledat důvodným požadavek v rozsahu 4 000 Kč, jak bylo výše vysvětleno.
17. Pokud jde o náklady exekuce – **odměnu exekutora, jeho hotové náklady a náklady oprávněné** - které žalobce uhradil v rámci exekuce a jejichž úhrada je právně podložena pravomocným příkazem k náhradě nákladů exekuce, proti němuž žalovaný nikterak nebrojil, tento nárok není oprávněný v plném rozsahu. Soud I. stupně při posouzení jeho důvodnosti chybně dovodil, že příkaz k úhradě nákladů exekuce je bez dalšího nezákonným rozhodnutím, protože navazuje na nezákonné rozhodnutí o pověření exekutora provedením exekuce. Takto však postupovat nelze. Jednak proto, že rozhodnutí o pověření exekutora nezákonným rozhodnutím nebylo, jak bylo výše vysvětleno, a také proto, že škoda v podobě vynaložených nákladů exekuce nevznikla v důsledku rozhodnutí o pověření exekutora, neboť další osud exekuce a rozhodnutí o nákladech s ní spojených tímto rozhodnutím dán není. Byla-li částka odpovídající nákladům exekuce zaplacená na základě právního důvodu, jímž je pravomocný příkaz k úhradě nákladů exekuce, je nutno zkoumat příčinnou souvislost mezi tvrzenou škodou a příkazem k náhradě nákladů exekuce, a v této souvislosti se pak zabývat otázkou, zda jde o nezákonné rozhodnutí ve smyslu § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. a zda byly splněny i podmínky § 8 odst. 3 téhož zákona. Absenci této podmínky namítala žalovaná, soud I. stupně však její námitky (chybně) neakceptoval.
18. Proti příkazu k úhradě nákladů exekuce je přípustný opravný prostředek, jímž jsou námitky. O tom byl v příkazu k úhradě nákladů exekuce z 8. 9. 2017 žalobce exekutorem poučen, svého práva brojit proti rozhodnutí však nevyužil. Nemůže obstát jeho námitka, že takový úkon by neměl smysl, protože příkaz k náhradě nákladů exekuce je ve své podstatě jen výpočtem nákladů, který je činěn podle předepsaného algoritmu, takže se jedná pouze o matematický výpočet, proti němuž brojit nemá význam. Tak tomu není – příkaz k náhradě nákladů exekuce totiž není pouhým výpočtem výše nákladů, nýbrž ve svém výroku rovněž stanoví, kdo je povinen tyto náklady uhradit. Za situace, kdy žalobce v roli povinného brojil dovoláním proti zákonnosti

exekuce jako takové, je s podivem, že se povinnosti k náhradě jejích nákladů podáním námitek nebránil. Kromě této skutečnosti zde však byla ještě další možnost, jak se mohl žalobce domáhat nápravy za situace, která nastala poté, co bylo rozhodnutí odvolacího soudu Nejvyšším soudem ČR zrušeno a oprávněná posléze vzala odvolání zpět, takže rozhodnutí o zastavení exekuce z 29.3.2017 nabylo právní moci. Na takové případy pamatuje § 271 věta druhá o.s.ř., podle něhož soud může v souvislosti se zastavením exekuce zrušit dosud vydaná rozhodnutí o nákladech exekuce, popř. uložit oprávněnému, aby vrátil, co mu povinný na náklady exekučního řízení zaplatil. S ohledem na dikci zákona („soud může“) je zřejmé, že soud takto nemusí postupovat ex offo, a nebylo tedy pochybením, pokud k tomu nepřikročil sám; tím spíše pak ne, bylo-li již o náhradě nákladů exekuce a nákladů řízení usnesením soudů I. i II. stupně rozhodnuto. Z iniciativy žalobce však mohl rozhodnout také o návrhu na zrušení příkazu k úhradě nákladů exekuce, který je rovněž nutno podřadit pod pojem „dosud vydaná rozhodnutí o nákladech exekuce“; žalobce však takový návrh neučinil (resp. netvrdí to, tedy ani neprokazuje). Pak je nutno konstatovat, že úhrada nákladů exekuce a nákladů exekučního řízení proběhla v souladu s procesní situací, za níž k ní došlo, a žalobce proti rozhodnutí o ní nebrojil ani námitkami proti příkazu k náhradě nákladů exekuce, ani posléze návrhem na postup podle § 271 věty druhé o.s.ř. ve vztahu k tomuto rozhodnutí. Přitom takto se mohl domoci jak exekučního titulu proti bývalé manželce ohledně nákladů exekučního řízení, které jí zaplatil, tak zrušení rozhodnutí o nákladech exekuce, takže jeho platba ve vztahu k exekutorovi by byla plněním, jež by pozbylo právního opodstatnění. Nebyla proto splněna podmínka odpovědnosti státu za takto vzniklou škodu ve smyslu § 8 odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb., neboť žalobce zákonem předpokládanou možnost obrany měl, avšak nevyužil ji. Žalobce netvrdil, tedy ani neprokazoval, žádné objektivní okolnosti nebo jinak závažné důvody, které by mu ve vznesení procesní obrany bránily; nejedná se tedy o případ hodný zvláštního zřetele, kdy by na zákonné podmínce využití procesních prostředků obrany nebylo nutno trvat. Náhrada nákladů exekuce proto nebyla vůči státu nárokována oprávněně.

19. Konečně pokud jde o náhradu za **nemajetkovou újmu**, odvolací soud nesdílí názor soudu I. stupně, že „nezákonným rozhodnutím nebylo zasááno do osobnostní sféry žalobce“ (odst. 31 odůvodnění rozsudku). Je otazným, zda se nejednalo o neobratné vyjádření, kdy měl soud I. stupně na mysli spíše to, že nezjistil zásah natolik závažný, aby bylo nutné za něj poskytnout finanční satisfakci, neboť v popisu svých skutkových zjištění určité formy vlivu exekuce do osobnostní sféry žalobce uvádí. Odvolací soud nemá pochybnost o tom, že exekuce (která s ohledem na nedostatek právní moci exekučního titulu vůbec vedena být neměla) do osobního života žalobce negativním způsobem zasáhla, jestliže se jednalo o člověka dosud bezúhonného a slušného (nic jiného tvrzeno, tím spíše prokazováno, nebylo). Protože nemajetkovou újmu zákon presumuje toliko u nesprávného úředního postupu spočívajícího v nepřiměřené délce řízení, a o takový případ se nejedná, bylo povinností žalobce formy a intenzitu tvrzené nemajetkové újmy v konkrétních rysech tvrdit a také prokázat. Soudu I. stupně je nutno dát za pravdu v tom, že z žalobcem předložených důkazů se podává řada zjištění spíše nepotvrzujících příčinnou souvislost a nebo velkou intenzitu zásahu exekuce do žalobcova života: nebylo prokázáno, že zdravotní problémy u něj nastaly až v souvislosti s exekucí, podle zprávy psychologa měl potíže již dříve; tato zpráva popisuje v podstatě hlavně žalobcovy subjektivní stesky, v nichž se však významně promítá negativní role bývalé manželky; tvrzený finanční nedostatek rodiny byl logicky především důsledkem majetkového vypořádání s bývalou manželkou (závazek přesahující dva milióny Kč) než exekuce (jejíž náklady jsou jen zlomkem vypořádacího závazku). Pokud jde o tvrzení o tom, že exekuce byla příčinou rozvodu manželství žalobce, to prokázáno nebylo; její „popis“ v rámci výpovědi svědkyně Hany P. byl vágní, důkaz spisem o rozvodu, jímž především by bylo možno takovou příčinu rozvratu manželství prokázat, navržen nebyl. Obecně pak lze konstatovat, že láskyplný vztah dvou zralých lidí – rodičů malých dětí, by stěžejně vzal za své vzhledem k exekuci, která by nespravedlivě postihla jednoho z partnerů, spíše naopak; příčinou rozpadu jejich vztahu bylo tedy nepochybně více a skutečně nebylo prokázáno, že exekuce byla příčinou jedinou nebo rozhodující. Odvolací soud však považuje za

zjištěné, že exekuce, již šikanózním návrhem iniciovala bývalá manželka žalobce disponující exekučním titulem s nesprávným údajem o právní moci a vykonatelnosti, měla negativní dopad do osobnostní sféry žalobce, kterému bezesporu způsobila mnoho starostí „navíc“ a prohloubila jeho psychické potíže a zdravotní problémy, které sice neodstartovala, ale přispěla k tomu, že pokračovaly nebo dočasně zesílily; nejednalo se o zásah extrémní intenzity (žalobce nebyl hospitalizován, nebyl v pracovní neschopnosti, pokračoval v dosavadní práci a sám uvedl, že si nějaké žádné negativní dopady exekuce do své profesní činnosti nevybavuje), nicméně také nebyl bezvýznamný. Úvaha o finanční satisfakci je proto namístě, rozhodně ne však v takovém rozsahu, jak to navrhl žalobce.

20. Nemajetková újma jako neměřitelná kategorie neposkytuje jasné a konkrétní vodítko ke stanovení náhrady. Je proto primárně povinností žalobce odůvodnit svůj požadavek poukazem na obdobné případy, kdy byla v obdobném případě náhrada již poskytnuta. K tomu soud I. stupně žalobce vyzval, žalobce však této své povinnosti nedostál s poukazem na to, že každý případ je individuální a je třeba vždy přihlídnout k jeho specifikům; požadovanou částku 500 000 Kč označil za přiměřenou k vyvážení psychické újmy, kterou utrpěl. Byť žalobce svůj požadavek neodůvodnil odkazem na žádné rozhodnutí v obdobné věci, je bez dalšího zřejmé, že jeho požadavek je zjevně přemrštěný; výše finanční satisfakce má odpovídat obecně chápanému pojetí spravedlnosti a v tomto smyslu též korespondovat odškodnění poskytovanému v obdobných případech, přičemž finanční náhrada v půlmilionových částkách bývá poskytnuta v případech extrémně intenzivních zásahů.
21. S ohledem na rozhodovací praxi soudů v oblasti náhrad za nemajetkovou újmu považuje odvolací soud za přiměřenou výši náhrady částku 50 000 Kč, jež je ve vztahu ke konkrétním okolnostem případu částkou maximální. Takového odškodnění se dostalo v několika případech osobám poškozeným nezákonným trestním stíháním (tj. trestním stíháním, jež neskončilo jejich odsouzením), které nepříznivě zasáhlo do jejich osobnostní sféry, poznamenalo jejich psychiku a narušilo běžný životní styl. Ve všech těchto případech újma poškozených trvala srovnatelnou a nebo delší dobu než předmětná exekuce (rok a půl, popř. déle) a její intenzita byla přinejmenším taková, jakou újmu pocíťoval žalobce, vezmeme-li v úvahu, že k tomu přistupoval i subjektivní pocit dehonestace osoby trestně stíhané. Částka 50 000 Kč je proto přiměřenou satisfakcí za nemajetkovou újmu, kterou žalobce utrpěl v příčinné souvislosti s nesprávným úředním postupem soudu, jak bylo prokázáno.
22. Vzhledem ke shora vyloženému odvolací soud dospěl k závěru, že žaloba byla opodstatněnou v rozsahu požadavku na náhradu nemajetkové újmy 50 000 Kč a náhrady škody 4 000 Kč. Protože ve výroku napadeného rozsudku nebylo ve vyhovující ani v zamítavé části rozsudku specifikováno, o jakých nárocích je rozhodováno (bylo vysvětleno v odůvodnění) a částky byly pouze vyčísleny, koncipoval odvolací soud své rozhodnutí jako částečné potvrzení a částečnou změnu vyhovujícího výroku (I.) tak, že se vyhovující rozhodnutí potvrzuje v rozsahu 54 000 Kč a nad rámec této částky se žaloba zamítá, a potvrdil zamítavý výrok (II.).
23. Pokud jde o náhradu nákladů řízení, soud I. stupně o nich rozhodl (s ohledem na obsah svého meritorního rozhodnutí) správně, vycházející z předmětu řízení tak, že zohlednil zvlášť uplatněné nároky na náhradu majetkové a nemajetkové újmy. Odvolací námitky týkající se rozhodování o nákladech řízení jsou nepřijatelné a o úplné náhradě nákladů, jak ji žalobce navrhoval, rozumně uvažovat nelze. Po změně meritorního rozsudku je však naopak žalovaná tím, kdo má právo na poměrnou náhradu svých nákladů řízení, neboť žalobce z celkového předmětu řízení 599 071,40 Kč (majetkové nároky 549 071,40 Kč a nemajetková újma 50 000 Kč) uspěl v rozsahu 9 % (54 000 Kč), neuspěl v rozsahu 91 %, a je proto povinen nahradit žalované poměrnou část, tj. 82 % jejich nákladů řízení (rozdíl 91-9). Náklady žalované, která nebyla v řízení zastoupena advokátem, jsou tvořeny pouze paušální náhradou hotových výdajů za každý úkon, který v řízení učinila. V řízení před soudem I. stupně bylo takových úkonů sedm (vyjádření k žalobě z 6.9.2018, podání z 1.10.2018, účast při jednáních 15.1., 3.9., 4.11., 10.12. a 13.12.2019), náhrada proto činí

2 100 Kč a poměrná část 82 % z ní 1 722 Kč. Před soudem odvolacím učinila žalovaná dva úkony – sepis odvolání a účast při odvolacím jednání, náhrada hotových nákladů tak činí 600 Kč, poměrná část 82 % pak 492 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně dovolání, které je přípustné jen tehdy, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Praha 14. května 2020

JUDr. Irena Nosková v. r.
předsedkyně senátu